

ОБРАЂИВАЊЕ ТЕМЕ МЕЂУНАРОДНЕ ПОЛИЦИЈСКЕ САРАДЊЕ У ПОДУЧАВАЊУ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА ПОЛИЦИЈСКИМ ПОЛАЗНИЦИМА

УДК: 351.74]:371.671:811.111	DOI: 10.7251/BPGBL1215349T	Превод
------------------------------	----------------------------	--------

Мр Весна Трајковска*
Мр Зорица Трајкова**1

Апстракт: Овај рад се бави значајем језика и међукултуралних вјештина као предусловима успјешне полицијске сарадње на међународном нивоу. Имајући на уму експанзију енглеског језика на свјетском нивоу и његову улогу као *lingua franca*, логично је да је добро познавање енглеског неопходно за интеракцију и комуникацију полицијских службеника из различитих лингвистичких и културних средина. Рад је посебно усмјерен на обрађивање теме међународне полицијске сарадње у подучавању енглеског језика полицијским полазницима тако да је у њему представљен модел који је успјешно кориштен на Факултету безбједности у Скопљу. Тачније, у њему су дати примјери плана часа о теми међународне полицијске сарадње, заједно са вјежбама које имају за циљ да развију вјештине читања, говора, слушања и писања код полазника. Аутори представљају различите активности везане за ангажовање Европске уније у међународним полицијским мисијама, с посебним освртом на вербалне и културалне интеракције чланова мисије који су распоређени у стране земље.

Кључне ријечи: познавање енглеског језика, мисије, међународна полицијска сарадња, међукултуралне вјештине, комуникација.

УВОД

Друга половина 20. и почетак 21. вијека су означени свеукупним процесом глобализације, те политичком, економском и културалном интеграцијом на регионалном, европском и свјетском нивоу. У Европи је

* Факултет за безбједност, Скопље.

** Филолошки факултет, Скопље

1 Оригинална референца: Trajkovska, V., Trajkova Z. (2011). The treatment of the issue of international police cooperation in English language teaching to law enforcement students. *Suzbijanje kriminala u okviru međunarodne policijske saradnje. Zbornik radova sa naučnostručnog skupa sa međunarodnim učešćem (Tara, 2011. godina)*. 267–277.

самим стварањем Европске уније утрт пут успостављању ближе и боље сарадње различитих народа с циљем стварања боље и снажније Европе. Ова сарадња је загарантована и свим значајнијим документима који се односе на постепено ширење Европске заједнице, у то вријеме, односно Европске уније сада, чиме је наглашена жеља за заједничким дјеловањем како би се свим грађанима Европе пружило мирно и хармонично окружење.

Што се тиче међународне сарадње на нивоу Европске уније, она се огледа у бројним активностима и мјерама које се предузимају у различитим областима и сферама. Оваква врста подухвата држава чланица Европске уније захтијева учешће професионалаца који су висококвалификовани за све препознате области, што је кључан фактор за успјешно извршавање њихових задатака. За потребе овог рада, осврнућемо се на Заједничку спољну и безбједносну политику Европске уније, као један од аспеката који је директно везан за сарадњу различитих европских земаља у области безбједности и спровођења закона. Тачније, фокусираћемо се на значај језичких и културалних вјештина и знања која су кључни предуслов за успјешну реализацију мултикултуралних полицијских мисија у различитим областима широм свијета. Наиме, Европска унија активно учествује у полицијским и војним мисијама широм свијета, с учесницима из 27 држава чланица, као и из других држава које нису чланице ЕУ, с тим да су сви учесници високообучени професионалци. Мандат сваке ЕУ мисије зависи од њеног типа и сврхе, што условљава и одговарајуће припреме и обуку њених учесника.

Међутим, да би постигли највиши степен стручности, чланови полицијске мисије треба да прођу кроз свеобухватан, разнолик и вишеструк предмисиони тренинг, којему циљ треба да буде не само развој њихових професионалних вјештина, већ и њиховог језика и међукултуралних вјештина, које ће им пружити већу ефикасност и мању шансу за евентуалне неспоразуме узроковане недостатком језичких вјештина или међукултуралним неразумијевањем. Имајући на уму значај адекватног познавања језика, као нужности за све оне полицијске службенике који би се могли придружити мултикултуралном тиму у мисији у иностранству, у наредним пасусима ћемо покушати да покажемо како одговарајуће знање енглеског језика као *lingua franca* може утицати на учинковитост припадника мисије. У исто вријеме ћемо представити и модел плана часа који може бити користан за потенцијалне учеснике мисије, а који је кориштен са студентима на Факултету безбједности у Скопљу.

ЗНАЧАЈ ЈЕЗИЧКИХ И МЕЃУКУЛТУРАЛНИХ ВЈЕШТИНА ЗА ПРИПАДНИКЕ МЕЃУНАРОДНИХ ПОЛИЦИЈСКИХ МИСИЈА

Како смо раније поменули, Европска унија је тренутно укључена у бројне полицијске мисије широм свијета, с тим да су учесници у њима полицијски службеници из свих чланица Уније, као и из других земаља. С обзиром на значај таквих свеобухватних операција за свеукупни мир и стабилност региона у којем се мисија спроводи, један од највећих приорита земаља учесницама је адекватан одабир потенцијалних учесника мисије. Процес одабира, између осталог, подразумева предмисиону обуку која је креирана на начин да се њоме третирају кључна питања која су будућим учесницима мисије предуслов за успјешно обављање задатака и испуњење циљева мисије у цијелости. Програми предмисионе обуке се разликују од мисије до мисије и у основи зависе од врсте мисије, њеног опсега и мандата. Другим ријечима, тип особе који одговара овој врсти професионалног ангажмана зависи од типа задатака које је потребно испунити. На примјер, особа која се одабере за чисто оперативни рад на терену треба да је добро обучена и квалификована за посебне, оперативне операције техничког карактера, те програм обуке треба да буде креиран да задовољи захтјеве ових оперативних задатака. С друге стране, особа која тежи да буде на позицији, која је првенствено везана за непосредну комуникацију и интеракцију са другим људима, проћи ће обуку која за циљ има подстицање оних аспеката који су битни за то наведено мјесто.

Шта год да је функција мисије, један је аспект који је несумњиво заједнички именилац објема врстама мисија: познавање језика, тј. посједовање комуникацијских вјештина. Значај језичких вјештина лежи у потреби да се оствари комуникација у страном окружењу унутар саме мисије и са „вањским“ свијетом. Док се комуникација међу припадницима војних мисија своди на интерну тј. ограничена је на међусобну интеракцију припадника мисије, полицијске мисије подразумевају комуникацију на различитим нивоима. Полицијски службеници који су у полицијској мисији у страниој држави морају да комуницирају на нивоу групе, што значи да морају да остваре комуникацију унутар групе која се састоји од чланова различитог културног поријекла. С друге стране, они морају и да комуницирају са локалним становништвом јер су циљеви већине полицијских мисија везани за интеракцију са грађанима, локалним органима власти, медијима итд., у зависности од разлога због којих се покреће та мисија. Што се тиче полицијских мисија, оне су углавном базиране на активностима надзора, усмјеравања, савјетовања и инспекције, пружању подрше полицијским реформама, оснаживању локалних капацитета и сарадњи у борби против организованог

криминалитета и корупције. То значи да ће полицијски службеници који су у полицијским мисијама чешће бити изложени ситуацијама које захтијевају комуникацију. Из тог разлога им се препоручује да усвоје основна знања домаћег језика, поред знања језика који им је неопходан за комуникацију са колегама. Док су дио мултикултуралне полицијске мисије, полицијски службеници могу да се нађу у једној од сљедећих ситуација:

1. Полицијске мисије чији учесници говоре различите језике и различитих су народности, а само једном од њих је матерњи језик онај који се користи за њихову међусобну комуникацију;
2. Полицијске мисије чији учесници говоре различите језике и различитих су народности, а ниједан се не користи матерњим језиком, јер сви користе одређени језик као *lingua franca*.

Одабир језика који ће се користити за међусобну комуникацију зависи од структуре припадника мисије, али је пракса показала да се у већини случајева комуникација међу члановима мисије сврстава у другу категорију. Ово значи да припадници мисије у већини случајева користе *lingua franca*, а не свој матерњи језик, а тај језик је обично енглески, што значи да је одговарајуће знање енглеског предуслов за успјешно спровођење задатака мисије. Без обзира на структуру мисије, оно што је заједничко за ове двије врсте комуникације јесте појам “тима”, као основне организационе јединице. “Тим” као концепт у контексту полицијских или војних мисија карактерише:

1. Учешће двоје или више људи
2. Заједнички циљ
3. Специфични задаци
4. Међусобна зависност чланова тима
5. Доношење одлука као дио већег задатка
6. Испуњавање задатака често подразумијева оптерећење послом и притисак.

Поред горе наведених карактеристика, још један аспект комуникацију између чланова мисије, као једног мултикултуралног тима, чини посебном. Наиме, интеракција „унутар мисије“ између припадника различитог друштвеног и културалног поријекла се не може посматрати само са лингвистичког аспекта. Ова врста комуникације се одвија у једном ширем културалном контексту и њен успјех увелико зависи и од добрих међукултуралних вјештина говорника. Стога би учење заједничког језика требало бити праћено друштвено-културним контекстом у ком ће тај језик да се користи међу појединцима који долазе из потпуно различитих култура. Оно о чему ми овдје причамо јесте припрема говорника који имају висок ниво тзв. „друштвено-културалне компетенције“, као дијела ширег појма „културалне интелигенције“. Говорници који имају развијену ову врсту

компетенције могу адекватно да изразе своје поруке и схвате право значење саговорникових ријечи у свеукупном друштвеном и културном контексту комуникације. С обзиром на то да је језик производ једне културе, а ријечи лексикализовани концепти изведени из заједничких културалних искустава одређене групе, припаднике мисије је могуће обучити само кроз адекватан програм предмисионе обуке, који укључује и развој међукултуралних вјештина, како би били у могућности да комуницирају у културно разноликој средини. Ово „културално знање“ треба да обухвата:

- Историјат локалне области (земље) и поријекло сукоба
- Културалне сегменте, вриједности, традицију и вјеровања у тој одређеној области (религијска увјерења, образовни систем и привредно дјеловање)
- Језик домаће културе
- Изучавање антропологије других земаља
- Разумијевање културалних разлика – како нечија сопствена култура утиче на нечију туђу културу
- Основне културалне норме и вриједности, као и вјештине неопходне за разумијевање и премоштавање културалних разлика.

Ова врста програма обуке има за циљ да спријечи културни шок и културално неразумијевање, који могу имати дугорочне посљедице и могу озбиљно да утичу и на рад групе и на успјех мисије.

ПИТАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ ПОЛИЦИЈСКЕ САРАДЊЕ НА ЧАСОВИМА ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Узевши у обзир наведене аргументе, можемо да извучемо логичан закључак да је неопходно познавање заједничког језика како би се остварила интеракција међу припадницима мисије. Када је у питању одабир заједничког језика, доминантна позиција енглеског језика као *lingua franca* га је без сумње наметнула као језик узајамне комуникације и званични радни језик у већини полицијских и војних мисија широм свијета. У овом одјељку ћемо представити модел успјешног интегрисања теме међународне полицијске сарадње у материјале за учење енглеског језика, како је било и кориштено са студентима који су учили енглески језик на Факултету безбједности у Скопљу.

С обзиром на чињеницу да радни материјали треба да буду прилагођени потребама и нивоу познавања енглеског језика студената, логично је да би први корак у планирању часа био одабир садржаја који су релевантни за теме, те њихова адаптација и прерада у вјежбања која

треба да заинтересују студенте и мотивишу их да усвајају нова знања и развијају језичке вјештине. Стога би у оквиру теме међународне полицијске сарадње један од могућих модела могао бити онај у коме се час базира на полицијским мисијама. Модел који се овдје предлаже базиран је на холистичком приступу, који подразумијева четири језичке вјештине: читање, слушање, писање и говор, заједно са дијеловима који се тичу културалних аспеката учења језика.

Прва фаза: увод у тему

Када је тема часа међународна полицијска сарадња, најбоље је почети са изношењем идеја које се тичу овог концепта. Како би се развијала вјештина говора полазника, добро је почети тако што ће им се представити слике полицијских службеника – припадника страних мисија, који обављају различите активности. Од студената се тражи да размисле о свакој посебној активности приказаној у свакој од ситуација на сликама, на тај начин их упућујући на врсте активности које припадници мисије у страним земљама свакодневно обављају. Они ће тако научити да припадници полицијских мисија могу обављати различите дужности када раде на терену, као што су рад на саобраћајним незгодама, протести локалног становништва, илегални прелази преко граница, крађе, напади, бомбашки напади, илегално посједовање оружја, кријумчарење, убиства итд. Ово су неке од оперативних активности које су карактеристичне за мисије. Такође ће се упознати и са укљученошћу припадника мисије у активности заједнице, која се огледа у премошћавању међуетничких разлика и рјешавању конфликта, преговарању са локалним становништвом, надзору над одређеним областима у постконфликтним периодима итд. Циљ ове активности је да им се омогући да направе разлику између различитих врста полицијске мисије и да се упознају са опсегом и врстом активности које припадници мисија обављају.

Друга фаза: Текстови о различитим типовима мисије

Након увода у тему, час се може наставити на начин да се представе два текста која говоре о два различита типа мисије као сегментима Заједничке одбрамбене и безбједносне политике ЕУ. С обзиром на то да студенти већ познају разлику између двије врсте мисија, текстови би требало само да послуже као текстуална подршка ономе што су већ сами закључили, те да понуде неке нове информације како би полазници продубили знање у овој области. Како би се ова активност додатно учинила сложенијом, могуће је текстове подијелити у неколико дијелова, а студентима се може рећи да је потребно да сврстају дате информације у параграфима у одговарајућу категорију: војна или полицијска мисија.

Наводимо неке примјере из евентуалних параграфа у вези са типовима мисије:

Пасус А:

„Одобрена је од стране Савјета УН-а као правни насљедник СФОР-а, мисије која је била под вођством НАТО-а, са мандатом да омогући присуство својих припадника, допринесе безбједном и сигурном окружењу и онемогући наставак насиља. Тренутно броји 1.600 војника у земљи, а може се ојачати и снагама КФОР-а како би се на брз начин увећао број снага у земљи и спријечиле евентуалне непредвиђене ситуације...“ (Одговор: Војна мисија ЕУФОР АЛТЕА у Босни и Херцеговини)

Пасус Б:

„Главни јој је циљ да пружи подршку агенцијама за спровођење закона у Босни и Херцеговини у борби против организованог криминала и корупције кроз пружање помоћи и подршке у спровођењу истрага везаних за ове врсте кривичних дјела. Такође је усмјерена на развој истражних капацитета у Босни и Херцеговини, унапређење сарадње између агенција за спровођење закона, тужилаштва и казнено-поправног система, на регионалном и међународном нивоу...“ (Одговор: ЕУПМ полицијска мисија у Босни и Херцеговини).

Ова активност има двоструку сврху: с једне стране пружа информације о ЕУФОР Алтеа и ЕУПМ-у у Босни и Херцеговини, а са друге стране омогућава студентима да науче основне разлике између два концепта: војних операција и полицијских мисија.

Фаза 3: Интервју с припадником полицијске мисије с уграђеним елементима граматике

Како би се радило на развоју вјештина слушања, предлагемо да се у овом дијелу часа уради једна вјежба слушања у којој један члан међународне полицијске мисије прича о свом искуству обављања дужности тј. испуњавања својих задатака. За ову вјежбу смо одабарали полицијског службеника ЕУПОЛ-а који је био распоређен у Авганистану, као дио полицијске мисије ЕУ. У овом интервјуу он прича уопштено о мисији, а потом се базира на конкретне проблеме на које он и његове колеге наилазе током служења у мисији. Циљ ове вјежбе је да се представе изазови с којима се чланови мисије суочавају док се налазе у страниој земљи и ризици којима су стално изложени. С друге стране, циљ јој је такође да унаприједи и развије познавање граматике код полазника на тај начин што ће се у интервју са полицијским службеником уградити елементи

граматике. У овом случају полицијски службеник користи неуправни говор, те је стога то веома користан начин за учење неуправног говора у контексту препричавања личних искустава и преношења туђих ријечи. Овдје ћемо представити дио из дијалога како бисмо показали како су граматички елементи интегрисани у дио за слушање.

Новинар: Господине Фишер, сви смо упознати са сукобом у Авганистану. Сваки дан чујемо извјештаје о инцидентима, нападима, убиствима ... Да ли сте се нашли у животной опасности док сте служили тамо?

Господин Фишер: Па, увијек је ризик бити дио било које врсте мисије у Авганистану. Никад се не зна шта се може десити. Срећом, нисмо били директно нападнути, али сам имао инцидент с локалним побуњеницима док сам са колегом радио на терену.

Новинар: Заиста? Хоћете ли нам рећи шта се тачно догодило?

Господин Фишер: Па, били смо на путу за Кабул када је група побуњеника истрчала испред нашег џипа. Зауоставили су возило и истрјерали нас из њега. Рекао сам им да радимо за ЕУПОЛ и да нисмо непријатељи, али су они казали да нам не вјерују. Рекли су да желе да виде наше документе. Дао сам им свој пасош, али нажалост, мој колега није имао своје документе са собом. Помислили су да је он шпијун, или нешто слично... Рекао сам им да је он мој колега, да радимо заједно, али то није помогло ... везали су га и одвели...

У овом дијелу интервјуа налази се неколико неуправних реченица које је ЕУПОЛ-ов полицијски службеник употребио док је препричавао ситуације и догађаје. Ово је веома корисна метода за увођење граматике, и то нарочито ако се уз слушање дода и вјежба за попуњавање празнина у којој се од студената тражи да док слушају интервју допуне ријечи које недостају. Након вјеббе и додатног објашњења о облику и начину кориштења неуправног говора, од студената се тражи да направе реченице у управном говору.

Одговор: Реконструкција дијалога између господина Фишера и локалних побуњеника (управни говор):

Господин Фишер: „Ми радимо за ЕУПОЛ, ми нисмо ваши непријатељи.“

Побуњеници: „Не вјерујемо вам. Хоћемо ваша документа.“

Фаза 4: Развој међукултуралних вјештина

Ако се узме у обзир значај добро развијених међукултуралних вјештина о којима је већ било говора, интервју са ЕУПОЛ-овим службеником се може користити за подучавање о међукултуралности међународног рада полиције. У другом дијелу интервјуа господин Фишер прича о својим међукултуралним искуствима у Авганистану. У сљедећем одјелку он говори о неким међукултуралним неспоразумима усљед недостатка међукултуралних вјештина.

Обрађивање теме међународне полицијске сарадње у подучавању енглеског ...

Новинар: Господине Фишер, да ли сте као Нијемац наилазили на одређене проблема при комуникацији са другим члановима мисије који долазе из различитих култура?

Господин Фишер: Па, када сам први пут дошао у Кабул, доживио сам неку врсту културног шока. Прије нашег одласка у мисију имали смо само једну ad hoc једнодневну обуку о културалним аспектима и питањима, тако да сам на почетку заиста имао проблема. Ја као Нијемац сам очекивао озбиљан радни режим, напоран рад, тачност... али у стварности је све много другачије ... Мој осјећај за вријеме је био потпуно другачији од осјећаја Италијана, да не спомињем колеге са Балкана !!! Толико смо другачији!

Новинар: Да ли сте, такође, имали и неке неугодне ситуације док сте радили са локалним становништвом?

Господин Фишер: О, да!! Имао сам неколико заиста непријатних ситуација. Једном док сам био код куће једног мог пријатеља у Авганистану, руковао сам се са његовом супругом. Мог пријатеља је тај поступак веома узнемирио, а ја нисам знао да је свака врста физичког контакта са женама против муслиманских правила...

Фаза 5: Језичке функције

Час се може завршити вјежбом која је везана за језичке функције у контексту дате теме. Логично је да би у овом случају одабир језичке функције требао бити у складу са специфичним комуникативним ситуацијама у којима се припадници полицијске мисије могу наћи. За ову тему предлажемо вјежбу која има за циљ да развије преговарачке вјештине полазника, узимајући у обзир значај преговора као саставног дијела бројних полицијских мисија. Ова језичка функција је битна из још једног разлога. У контексту полицијских мисија, преговарање се увијек одвија међу полицијским службеницима различитог културног поријекла, те да би били у могућности да успешно преговарају на енглеском, као званичном језику мисије, и да дођу до компромиса, припадници мисије би требало да буду упознати са преговарачким праксама у другим културама. Непознавање овог аспекта преговарачког процеса може да доведе до међукултуралног неразумијевања и неизвршавања задатака мисије, те у најгорем случају, може да доведе у питање успјех цијеле мисије.

Да бисмо развили преговарачке вјештине полазника, предлажемо вјежбу у којој студенти раде у групама од по четворо и свако од њих игра улогу полицијског службеника који долази из друге земље. На примјер, групу могу да чине Британац, Француз, Италијан и Нијемац. Сви су дио ЕУЦАСТ ЛЕКС међународне мисије у Ираку. Дата им је одређена тема за преговарање која је везана за један посебан задатак. На примјер, морају

да се одлуче који тип обуке ће да одрже људима који раде у полицији, правосуђу и казненопоправном систему. Треба да се определијеле за само један тип обуке којем ће се на почетку мисије дати приоритет, али сви имају различите приједлоге. Тако је Британац за полицијску обуку, Француз се залаже за обуку за људе из правосуђа, Италијан је за ону која би била за казнено-поправни систем, док Нијемац предлаже обуку која ће се истовремено спроводити и у полицији и у правосуђу. Прије саме активности полазницима се дају одређене информације о стиловима преговарања карактеристичним за ове четири културе. Да бисмо ово илустровали, овдје дајемо карактеристике француских и њемачких преговарача:

а. Француски преговарачи су прилично креативни, пуни планова и идеја. Не воле ризик, те стога пажљиво процјењују предности и недостатке сваког приједлога. Велики значај дају интересима земље и веома често их сматрају свађалачки настројеним и агресивним...

б. Њемачки преговарачи се држе строгих планова и формалности. Детаљни су, играју по правилима и веома су наклоњени бирократији. Кад донесу одлуку, нема промјена...

Прије него што им се подијеле улоге, полазницима се дају упутства о употреби одређених преговарачких фраза. Требали би знати најчешће фразе које се користе у свакој од фаза преговарачког процеса. Дајемо примјере неких:

Уводне фразе

Ово је Џон Стивенсон. Он је наш шеф/руководилац Мисије.

Започињање преговора

Главна сврха/циљ данашњег састанка је...

Тражење повратних информација и давање истих

Волио бих да знам шта ви мислите о томе.

Ако сам вас добро разумио, вас интересује...

Пракса је показала да је овај тип вјежби посебно интересантан и изазован за студенте. Мотивисани су да користе језик у посебном контексту, а у исто вријеме уче о културалним разликама између народа.

ЗАКЉУЧАК

Сва питања која су обрађивана у претходним одјелцима воде до закључка да језик и култура играју веома битну улогу у интеракцији полицијских службеника који учествују у међународним полицијским

мисијама. С обзиром на ово, од кључне је важности да се језик и међукултуралне вјештине интегришу у предмисиону обуку, као предуслов остваривања успјешне комуникације у мисији и интеракције са локалним становништвом. Само свеобухватним и пажљиво испланираним предмисионим програмом рад припадника мисије се може довести до нивоа који ће допринијети успјешном испуњавању циљева мисије.

Примјерима вјежби које су наведене у раду илустрован је холистички приступ који се фокусира на четири језичке вјештине неопходне за успјешно усвајање енглеског језика. Све вјежбе су имале за циљ унапређење комуникативних и међукултуралних компетенција студената Факултета безбједности – будућих припадника полицијских мисија које су дио међународне полицијске сарадње. Позитивна реакција студената је добар показатељ да се овај приступ у подучавању предмета међународне полицијске сарадње може прихватити као модел за обуку будућих полицијских службеника који ће активно учествовати у међународним полицијским мисијама широм свијета.

ЛИТЕРАТУРА

- Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Febbraro R., Angela, Brian mc Kee and Sharon L. Riedel. "Multinational Military Operations and Intercultural Factors", NATO technical report, p 109, Retrieved May 19, from: <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf&AD=ADA496055>,
- Adler, J., Nancy and Gundersen, A. (2008). *International Dimensions of Organizational Behaviour*. Thomson Learning.
- Kok Yee, Ng et al."Cultural intelligence: Its potential for military leadership development", Retrieved May 19, from: http://www.mindef.gov.sg/content/imindef/mindef_websites/atozlistings/saftimi/units/cld/publications/conference/_jcr_content/imindefPars/0020/file.res/imta5.pdf,
- Peterson, Brooks "Cultural Intelligence: A guide to working with people from other cultures", Intercultural Press, 2004 ,
- EU Common Security and Defence Policy, Retrieved May 19, from: <http://www.consilium.europa.eu/showpage.aspx?id=268&lang=EN>
- EUFOR Fact Sheet, Retrieved May 19, from: http://www.euforbih.org/index.php?option=com_content&view=article&id=15:eufor-fact-sheet&catid=185:about-eufor&Itemid=134

Трајковска В., Трајкова З., Безбједност - Полиција - Грађани, година XI број 1-2/15

EUPM BiH, Retrieved May 19, from: <http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=585&lang=fr>

EUPM Mandate, Retrieved May 19, from: <http://www.eupm.org/OurMandate.aspx>

<http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=585&lang=fr> (EUPM/BiH)

Превела и прилагодила: Јелена Гаврановић*

---

* Предавач за предмете Енглески језик 1 и Енглески језик 2, Висока школа унутрашњих послова, Универзитет у Бањој Луци; email: jelena.gavranovic@tur.vladars.net.